

Apoštolský list papeže Benedikta XVI.

PORTA FIDEI

daný „motu proprio“ k vyhlášení Roku víry

1. Brána k víře (srv. *Sk 14,27*), jež uvádí do života ve společenství s Bohem a umožňuje vstup do jeho církve, je pro nás vždy otevřena. Překročit její práh lze tehdy, jestliže se hlásá Boží slovo a srdce se nechá přetvářet proměňující milostí. Vstoupit do této brány znamená vydat se na cestu, která trvá po celý život. Tato cesta začíná křtem (srv. *Řím 6,4*), díky němuž smíme Boha nazývat Otcem, a končí tehdy, když skrze smrt projdeme do věčného života. Ten je plodem zmrtvýchvstání Pána Ježíše, který chtěl darem svého Svatého Ducha přivést všechny ty, kdo v něj uvěří, do své slávy (srv. *Jan 17,22*). Vyznávat víru v Trojici – Otce, Syna a Ducha Svatého – znamená věřit v jednoho Boha, který je láska (srv. *1 Jan 4,8*): Otce, jenž v plnosti času poslal svého Syna pro naši spásu,

v Ježíše Krista, jenž v tajemství své smrti a zmrtvýchvstání vykoupil svět, a v Ducha Svatého, jenž po staletí vede církve v očekávání slavného Pánova návratu.

2. Již od samého začátku své služby jsem jako nástupce svatého Petra mluvil o nutnosti znovu objevit cestu víry a s novou intenzitou ukazovat radost a nadšení ze setkání s Kristem. V homilii během mše svaté při zahájení svého pontifikátu jsem řekl: „Celá církev a pastýři v ní se musí jako Kristus vydat na cestu, aby vyvedli lidi z pouště na místo života, k přátelství s Božím Synem, k tomu, který dává život, a to život v plnosti.“¹ Často se stává, že křesťané mají větší starost o sociální, kulturní a politické důsledky své činnosti a o víře uvažují jako o samozřejmém předpokladu života společnosti. Ve skutečnosti však už tento předpoklad nejen že není samozřejmý, ale často je i veřejně popírán.² V minulosti bylo patrné jednotící tkanivo kultury, obecně přijímané jako odkaz k obsahu víry a jí inspirovaných ctností. Dnes se však zdá, že ve značné části společnosti už tomu tak není. Důvodem je hluboká krize víry, která postihla množství lidí.

3. Nelze se smířit s tím, že by sůl ztratila svou chuť a světlo zůstalo skryto (srv. *Mt 5,13–16*). Tak jako samařská žena mohou i dnešní lidé zakoušet potřebu vydat se ke studni a slyšet Ježíše, který nás zve, abychom v něj uvěřili a čerpali živou vodu vyvěrající z jeho pramene (srv. *Jan 4,14*). Musíme znovu objevit chuť nechat se krmit Božím slovem, věrně předávaným v církvi, a chlebem života, nabídnutým jako pokrm jeho učedníkům (srv. *Jan 6,51*). Ježíšovo učení skutečně zaznívá i dnes se stejnou intenzitou: „Neusilujte o pokrm, který pomíjí, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu“ (*Jan 6,27*). Otázku, kterou tehdy Ježíšovi kladli jeho posluchači, vznášíme i dnes: „Co máme dělat, abychom konali skutky Boží?“ (*Jan 6,28*). A známe také Ježíšovu odpověď: „To je skutek Boží, abyste věřili v toho, koho on poslal“ (*Jan 6,29*). Víra v Ježíše Krista je tedy definitivní cestou k dosažení spásy.

4. Ve světle všech těchto skutečností jsem se rozhodl vyhlásit Rok víry. Začne 11. října 2012 u příležitosti padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu a skončí o slavnosti Ježíše Krista Krále 24. listopadu 2013. Na datum jeho začátku, 11. říjen 2012, zároveň připadá dvacáté výročí vydání

¹ BENEDIKT XVI. *Homilie během mše svaté při zahájení pontifikátu* (24. dubna 2005). AAS 97 (2005), s. 710.

² Srv. BENEDIKT XVI. *Homilie během mše svaté na „Terreiro do Paço“*, Lisabon (11. května 2010). *Insegnamenti di Benedetto XVI*, VI, 1 (2010), s. 673.

Katechismu katolické církve. Byl vyhlášen mým předchůdcem, blahoslaveným Janem Pavlem II.³, aby všem věřícím ukazoval sílu a krásu víry. Tento dokument, skutečný plod II. vatikánského koncilu, si vyžádala mimořádná Synoda biskupů v roce 1985 jako nástroj ve službě katechezi⁴ a byl připraven ve spolupráci se všemi biskupy katolické církve. A právě na říjen 2012 jsem svolal řádné zasedání Synody biskupů, aby se věnovala tématu „Nová evangelizace pro předávání křesťanské víry“. Bude to dobrá příležitost, jak celou církev uvést do období mimořádné reflexe a znovuobjevení víry. Není to poprvé, kdy je církev vyzývána k tomu, aby slavila Rok víry. Můj ctihodný předchůdce, služebník Boží Pavel VI., oznámil podobnou oslavu pro rok 1967, aby tak připomněl mučednictví svatých Petra a Pavla u příležitosti 1900. výročí jejich nejvyššího svědectví víry. Chtěl, aby to byl pro celou církev slavnostní okamžik „skutečného a upřímného vyznání stejné víry“ a aby toto vyznání bylo učiněno „jednotlivě a společně, svobodně a vědomě, vnitřně i navenek, pokorně a upřímně“.⁵ Domníval se, že tímto způsobem celá církev znovu získá „přesné povědomí o své víře, kterou tak bude moci oživit, očistit, potvrdit a vyznat“.⁶ Dalekosáhlé společenské změny, k nimž v oné době docházelo, jen potvrdily, že slavení Roku víry bylo potřebné. Tento rok byl zakončen Vyznáním víry Božího lidu,⁷ jež mělo ukázat, že podstatný obsah, náležející ke staletému dědictví všech věřících, je třeba potvrzovat, chápat a prozkoumávat stále novým způsobem. Jedině tak je možné důsledně vydávat svědectví v dějinných okolnostech odlišných od minulých podmínek.

5. V jistých ohledech viděl můj ctihodný předchůdce v tomto roku „důsledek a požadavek pokoncilního období“⁸ a byl si plně vědom závažných problémů své doby, zvláště pak těch, které činily vyznání pravé víry a její správný výklad těžšími. Zdá se mi, že začátek slavení Roku víry v den padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu nabízí dobrou příležitost k tomu, abychom pomohli lidem pochopit, že texty koncilních otců, slovy blahoslaveného Jana Pavla, „neztrácejí... svou hodnotu ani výkonnost. Je nezbytné, aby se vhodným způsobem pročitaly, abychom se s nimi seznamovali a přijímali je jako kvalifikované a normativní texty učitelského úřadu v rámci tradice církve... Cítím víc než kdy v minulosti povinnost poukázat na koncil jako na velkou milost, kterou církev

ve 20. století obdržela; je pro nás bezpečným kompasem, který nám umožňuje, abychom se dobře orientovali ve století, které se před námi otevírá“.⁹ Rád bych též znovu zdůraznil to, co jsem už měl možnost říci o koncilu několik měsíců po svém zvolení Petrovým nástupcem: „Pokud jej vykládáme a uskutečňujeme pod vedením správné hermeneutiky, může být stále účinnějším prostředkem obnovy církve, jíž je trvale zapotřebí.“¹⁰

³ Srv. JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání Katechismu katolické církve napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 5–13.

⁴ Srv. *Závěrečná zpráva II. mimořádného zasedání Synody biskupů* (7. prosince 1985), II, B, a, 4. *Enchiridion vaticanum*, sv. IX, č. 1797.

⁵ PAVEL VI. Apoštolská exhortace *Petrum et Paulum apostolos* u příležitosti 1900. výročí mučednické smrti sv. Petra a Pavla (22. února 1967). *AAS* 59 (1967), s. 196.

⁶ *Tamtéž*, s. 198.

⁷ PAVEL VI. *Slavnostní vyznání víry. Homilie během mše u příležitosti 1900. výročí mučednické smrti sv. Petra a Pavla na závěr „Roku víry“* (30. června 1968). *AAS* 60 (1968), s. 433–445.

⁸ PAVEL VI. *Generální audience* (14. června 1967). In: *Insegnamenti V* (1967), s. 801.

⁹ JAN PAVEL II. Apoštolský list na závěr jubilejního roku 2000 *Novo millennio ineunte* (6. ledna 2001), č. 57. Praha: ČBK, 2001.

¹⁰ BENEDIKT XVI. *Promluva k Římské kurii* (22. prosince 2005). *AAS* 98 (2006), s. 52.

6. Obnovy církve lze dosáhnout také skrze svědectví, jež svým životem vydávají věřící. Už tím, že žijí ve světě, jsou křesťané povoláni, aby vyzářovali slovo pravdy, které nám zanechal Pán Ježíš. Sám koncil řekl ve své věroučné konstituci *Lumen gentium* toto: „Kristus byl ovšem ‚svatý, nevinný, neposkvrněný‘ (Žid 7,26), nepoznal hřích (srv. 2 Kor 5,21) a přišel jen usmířit hříchy lidu (srv. Žid 2,17); v církvi však jsou i hříšníci; je zároveň svatá i stále potřebuje očišťování a jde trvale cestou pokání a obnovy. Církev ‚při svém putování prochází mezi pronásledováními ze strany světa a útechami od Boha‘ a hlásá kříž Páně a jeho smrt, dokud on nepřijde (srv. 1 Kor 11,26). Moc zmrtvýchvstalého Pána ji však posiluje, aby trpělivostí a láskou překonávala trápení a nesnáze vnitřní i vnější a aby ve světě věrně, i když zastřeně, zjevovala jeho tajemství až do té doby, dokud nebude na konci odhaleno v plném světle.“¹¹

Rok víry je tedy z této perspektivy pozvánkou ke skutečnému a novému obrácení se k Pánu, jedinému Spasiteli našeho světa. V tajemství své smrti a svého vzkříšení Pán zjevil plnost lásky, jež nás vysvobozuje a volá k obrácení života skrze odpuštění hříchů (srv. Sk 5,31). Podle svatého Pavla nás tato láska přivádí k novému životu: „Tím křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem“ (Řím 6,4). Díky víře přetváří tento nový život celé lidské bytí podle radikální novosti zmrtvýchvstání. Do té míry, v níž člověk svobodně spolupracuje, procházejí jeho myšlenky i city, jeho mentalita i chování pozvolným procesem očišťování a proměny na cestě, jež v tomto životě nikdy úplně nekončí. „Víra, která se projevuje láskou“ (Gal 5,6), to je nové měřítko porozumění a jednání, které proměňují celý lidský život (srv. Řím 12,2; Kol 3,9–10; Ef 4,20–29; 2 Kor 5,17).

7. „Caritas Christi urget nos“ (2 Kor 5,14): Kristova láska naplňuje naše srdce a pobízí nás k tomu, abychom evangelizovali. Tak jako v minulosti nás i dnes posílá na cesty světa, abychom zde hlásali evangelium všem národům na zemi (srv. Mt 28,19). Svou láskou přitahuje Ježíš Kristus k sobě lidi všech generací: v každé době svolává církev, svěřuje jí úkol, aby hlásala evangelium, a dává jí k tomu vždy nový mandát. I dnes je tedy potřeba, aby se církev intenzivně nasazovala v úsilí o novou evangelizaci a znovu objevila radost z víry i nadšení pro její předávání. Misijní nasazení věřících, jež nikdy nemůže zeslábnout, čerpá moc a sílu z každodenního objevování Boží lásky. Víra roste tehdy, je-li prožívána jako zkušenost přijaté lásky a předávána dál jako zakoušená milost a radost. Díky ní může náš život vydávat plody, neboť víra rozšiřuje naše srdce v naději a umožňuje nám, abychom vydávali životodárné svědectví: ano, otevírá srdce a duše těch, kdo odpovídají na Pánovo pozvání, aby přilnuli k jeho slovu a stali se jeho učedníky. Jak potvrzuje svatý Augustin, věřící se „posiluje vírou“.¹² Svatý biskup z Hippo měl dobrý důvod, proč se vyjádřil právě takto. Jak víme, vytrvale ve svém životě hledal krásu víry, a to až do té doby, kdy jeho srdce nalezlo spočinutí v Bohu.¹³ Jeho početné spisy, v nichž vysvětluje význam a pravdivost víry, jsou jako nesmírně bohaté dědictví stále aktuální a také dnes pomáhají mnoha lidem hledajícím Boha, aby našli pravou cestu a „bránu k víře“.

Jedině skrze víru tedy víra roste a posiluje se. Neexistuje jiná možnost, jak získat jistotu ohledně svého života, než svěřovat se stále dokonaleji do náruče lásky, která se zdá být vždy větší, neboť má svůj původ v Bohu.

¹¹ II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 8. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

¹² Sv. Augustin. *De utilitate credendi*, I, 2.

¹³ Srv. Sv. Augustin. *Vyznání* I, 1.

8. Rád bych při této šťastné příležitosti vyzval své spolubratry biskupy z celého světa, aby se v tomto čase duchovní milosti, kterou nám Bůh nabízí k připomenutí cenného daru víry, sjednotili s Petrovým nástupcem. Chceme tento rok oslavit důstojně a plodně. Bude proto třeba zintenzivnit reflexi nad tématem víry a pomoci tak všem, kteří věří v Krista, aby vědomě a pevně přilnuli k evangeliu, zvláště v době hlubokých změn, jimiž dnes lidstvo prochází. Budeme mít příležitost vyznat svou víru ve zmrtvýchvstalého Pána v katedrálách a kostelech celého světa, ve svých domovech a rodinách, aby každý člověk pocítil silnou potřebu lépe poznávat odvěkou víru a předávat ji budoucím generacím. Řeholní i farní společenství a všechny církevní instituce, staré i nové, v tomto roce naleznou způsob, jak veřejně vyznat své Credo.

9. Přejeme si, aby tento rok vzbudil v každém věřícím touhu vyznat svou víru v plnosti a s novým přesvědčením, s důvěrou a radostí. Bude dobrou příležitostí k tomu, abychom víru intenzivněji slavili v liturgii, zvláště při eucharistii, která je „vrchol, k němuž směřuje činnost církve, a zároveň zdroj,

z něhož vyvěrá veškerá její síla“.¹⁴ Zároveň doufáme, že věřící budou svým životem stále věrohodněji svědčit. Je úkolem každého věřícího, aby zvláště v tomto roce znovu objevil obsah víry, kterou vyznává, slaví, žije a vkládá do svých modliteb,¹⁵ a aby přemýšlel nad samotným aktem víry.

Není bez důvodu, že se křesťané prvních staletí museli vyznání víry učit nazpaměť. Sloužilo jim jako každodenní modlitba, aby nezapomínali na závazek, který přijali ve křtu. Slovy bohatými na význam o tom hovoří i svatý Augustin ve své homilii na *redditio symboli*, složení vyznání víry: „Symbol svatého tajemství, který jste všichni společně přijali a dnes také jeden po druhém vyznali, to jsou slova, z nichž je zbudována víra matky církve. Tato víra vyrůstá z pevného základu, a tím je Kristus Pán... Přijali jste je a vyznali, ale ve své duši a v srdci je musíte uchovat jako trvale přítomná, musíte je opakovat na svém lůžku, připomínat si je na veřejných místech a nezapomínat na ně ani při jídle. A i když vaše tělo spí, musíte je opatrovat svým srdcem.“¹⁶

10. Rád bych nyní načrtnul cestu, jež nám má pomoci porozumět lépe nejen obsahu víry, ale také samotnému aktu, jímž se v naprosté svobodě rozhodujeme odevzdat se plně Bohu. Existuje totiž hluboká jednota mezi aktem, jímž věříme, a obsahem, jemuž dáváme svůj souhlas. Vstoupit do této reality nám pomáhá také svatý Pavel, když píše: „Víra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy vede ke spáse“ (*Řím 10,10*). Srdce naznačuje, že první akt, jímž se člověk přibližuje k víře, je Božím darem a působením milosti, která jedná v nitru člověka a přetváří jej.

V tomto ohledu slouží jako zvláště výmluvný příklad Lýdie. Svatý Lukáš vypráví, že když byl Pavel ve Filipech, šel v sobotu hlásat evangelium některým ženám. Byla mezi nimi i Lýdie a “Pán jí otevřel srdce, takže pozorně naslouchala Pavlovým řečem“ (*Sk 16,14*). Význam tohoto prohlášení je důležitý. Svatý Lukáš tu ukazuje, že nestačí znát obsah toho, čemu se má uvěřit. Srdce, skutečný svatostánek skrytý uvnitř člověka, se musí otevřít milosti, jež očím umožňuje, aby viděly pod povrch, a člověk tak mohl pochopit, že to, co se hlásá, je Boží slovo.

¹⁴ II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum concilium* (4. prosince 1963), č. 10. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

¹⁵ Srv. Jan Pavel II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání Katechismu katolické církve napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 11–12.

¹⁶ Sv. Augustin. *Sermo* 215,1.

Vyznání ústy zase naznačuje, že k víře nutně patří také veřejně vydávané svědectví a angažovanost. Křesťan nikdy nesmí přemýšlet o víře jako o soukromé záležitosti. Víra znamená rozhodnutí být s Pánem a žít s ním. Toto „bytí s Pánem“ ukazuje na nutnost porozumět důvodům, proč věřit. Právě proto, že jde o svobodný akt, vyžaduje víra společenskou odpovědnost za to, v co se věří. Tento veřejný rozměr víry a její odvážné hlásání všem lidem předvedla církev zcela jednoznačně při Letnicích. Je to dar Ducha Svatého, který nás uschopňuje k misijnímu poslání a posiluje naše svědectví, aby bylo upřímné a nebojácné.

Vyznání víry je aktem osobním a zároveň společným. Prvním předmětem víry je totiž církev. Ve víře celého křesťanského společenství dostává jedinec křest, skutečné znamení vstupu mezi věřící lid, aby získal spásu. Jak čteme v Katechismu katolické církve: „Věřím‘ (apoštolské vyznání víry): to je víra církve, kterou osobně vyznává každý věřící, zvláště při křtu. ‚Věříme‘ (nicejsko-caňhradské vyznání víry v řeckém originále): to je víra církve, kterou vyznávají biskupové shromáždění na koncilu nebo liturgické společenství věřících v běžném životě. ‚Věřím‘: tak také církev, naše matka, odpovídá Bohu svou vírou a učí nás říkat ‚Věřím‘, ‚Věříme‘.“¹⁷

Je zřejmé, že k tomu, aby člověk mohl dát svůj souhlas, tedy aby výslovně a úplně svým rozumem a vůlí přilnul k tomu, co církev předkládá, je nutné poznat obsah víry. Toto poznání uvádí do plnosti Bohem zjeveného spásonosného tajemství. Dát svůj souhlas dále znamená, že když člověk věří, svobodně přijímá celé tajemství víry, protože garantem jeho pravdivosti je Bůh, který se zjevuje a dovoluje nám, abychom poznali tajemství jeho lásky.¹⁸

Na druhou stranu nesmíme zapomínat, že v našem kulturním kontextu existuje množství lidí, kteří v sobě sice nerozpoznávají dar víry, upřímně však hledají nejvyšší smysl a konečnou pravdu svého života i celého světa. Toto hledání je skutečnou „preambulí“ k víře, neboť vede lidi po cestě směřující k tajemství Boha. Lidský rozum v sobě nese vrozenou potřebu „toho, co platí a trvá vždycky.“¹⁹ Tato potřeba pak zakládá trvalé a do lidského srdce nesmazatelně vepsané nutkání jít a nalézt toho, jehož bychom nikdy nehledali, kdyby nám už předtím nevyšel naproti.²⁰ Víra nás k tomuto setkání zve a plně nás pro ně otevírá.

11. Cenný a nenahraditelný nástroj, nezbytný k dosažení systematického poznání obsahu víry, mohou všichni najít v Katechismu katolické církve. Patří mezi nejdůležitější plody II. vatikánského koncilu. V apoštolské konstituci *Fidei depositum*, kterou ne náhodou podepsal blahoslavený Jan Pavel II. v den třicátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu, se píše: „Tento katechismus (bude) velmi důležitým přínosem k oné obnově celého života církve... Uznávám Katechismus za platný a oprávněný nástroj ke službě církevnímu společenství a za bezpečnou normu pro vyučování víře.“²¹

¹⁷ *Katechismus katolické církve*, č. 167. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.

¹⁸ Srv. I. Vatikánský koncil. Věřoucná konstituce o katolické víře *Dei Filius*, kap. III. DS 3008–3009; II. Vatikánský koncil. Věřoucná konstituce o Božím zjevení *Dei verbum* (18. listopadu 1965), č. 5. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

¹⁹ BENEDIKT XVI. *Promluva v Koleji bernardinů*, Paříž (12. září 2008). AAS 100 (2008), s. 722.

²⁰ Srv. Sv. AUGUSTIN. *Vyznání XIII*, 1.

²¹ JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání Katechismu katolické církve napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 9, 11.

Právě v tomto smyslu bude třeba, aby během Roku víry došlo ke koordinovanému úsilí znovu objevit a prostudovat základní obsah víry, jenž v Katechismu katolické církve nachází svou systematickou

a organickou syntézu. Vidíme zde bohatství nauky, kterou církev během svých dvoutisíciletých dějin přijímala, střežila a předkládala. Od Písma svatého k církevním otcům, od mistrů teologie po světce všech staletí představuje Katechismus trvalý doklad množství způsobů, jimiž církev rozjímala

o

víře

a rozvíjela své učení, aby věřícím nabídla jistotu pro jejich život z víry.

Již svou strukturou sleduje Katechismus katolické církve vývoj víry až k důležitým tématům každodenního života. Stránku za stránkou zjišťujeme, že to, co se nám zde předkládá, není teorie, ale setkání s konkrétní osobou, která žije uprostřed církve. Po vyznání víry je představen svátostný život, skrze nějž je Kristus ve své církvi přítomen, působí v ní a buduje ji. Bez liturgie a svátostí by vyznání víry ztrácelo na účinnosti, protože by mu chyběla milost, která podporuje svědectví křesťanů. Podobně i nauka Katechismu o morálním životě dostává svůj plný význam teprve tehdy, jestliže je uvedena do vztahu s vírou, liturgií a modlitbou.

12. V Roce víry bude tedy Katechismus katolické církve sloužit jako skutečný nástroj podpory ve víře. Pomoci může zvláště těm, kdo se věnují formaci křesťanů, v našem kulturním prostředí tolik důležité. Z tohoto důvodu jsem vyzval Kongregaci pro nauku víry, aby se souhlasem kompetentních dikasterií Apoštolského stolce vypracovala Nótu, která církvi i jednotlivým věřícím poskytne směrnice, jak prožít Rok víry co nejefektivněji a nejvhodněji, ve službě víry a evangelizace.

Více než kdy jindy je dnes víra předmětem mnoha otázek, vyplývajících ze změněné mentality, která zvláště v dnešní době omezuje oblast rozumových jistot na vědecké a technické objevy. Církev se nicméně nikdy nebála ukázat, že mezi vírou a skutečnou vědou nemůže být žádný rozpor; i když každá volí jinou cestu, obě směřují k pravdě.²²

13. Rozhodující význam bude v tomto roce mít návrat k dějinám naší víry, v nichž se prolínají neprobádatelné hlubiny svatosti a hříchu. Zatímco první z nich dosvědčuje nesmírný přínos, který pro růst a rozvoj celého společenství znamenalo svědectví života jednotlivých mužů a žen, hřích musí v každém člověku vyvolat upřímné a trvalé dílo obrácení a umožnit mu tak, aby zakusil Otcovo milosrdenství, které se nabízí všem lidem.

Během této doby budeme muset mít zrak upřený na Ježíše Krista, neboť „od něho naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti“ (*Žid 12,2*): v něm všechny strasti a tužby lidského srdce nacházejí své naplnění. Radost lásky, odpověď na drama utrpení a bolesti, síla odpuštění tváří v tvář urážce a vítězství života nad prázdnotou smrti: to vše nachází svou plnost v tajemství jeho vtělení, v tajemství toho, že se stal člověkem a sdílel s námi naši lidskou slabost, aby ji proměnil mocí svého zmrtvýchvstání. V tom, který pro naši spásu zemřel a znovu vstal k životu, se v plném světle představují příklady víry, které tyto dvoutisícileté dějiny naší spásy provázely.

Pro svou víru přijala Maria andělovo slovo a uvěřila zprávě, že se ve své poslušnosti a oddanosti má stát Matkou Boží (srv. *Lk 1,38*). Při návštěvě Alžběty předložila Nejvyššímu svůj chvalozpěv za úžasná díla, která učinil těm, kdo v něj důvěřují (srv. *Lk 1,46–55*). S radostí a rozechvěním porodila svého jediného Syna a uchovala přitom své panenství neporušené (srv. *Lk 2,6–7*). S důvěrou ve svého manžela Josefa utekla s Ježíšem do Egypta, aby ho zde uchránila před Herodovým pronásle-

²² Srv. JAN PAVEL II. Encyklika adresovaná biskupům katolické církve o vztazích mezi vírou a rozumem *Fides et ratio* (14. září 1998), č. 34 a 106. Praha: Zvon, 1999.

dováním (srv. *Mt 2,13–15*). Se stejnou vírou následovala Pána při jeho hlásání a zůstala s ním i po celou cestu na Golgotu (srv. *Jan 19,25–27*). Pro svou víru Maria okusila plody Ježíšova zmrtvýchvstání a uchovávala všechny vzpomínky ve svém srdci (srv. *Lk 2,19,51*). Poté je předala Dvanácti, když byli společně s ní shromáždění ve večeřadle a očekávali Ducha Svatého (srv. *Sk 1,14; 2,1–4*).

Skrze víru opustili apoštolové všechno a vydali se následovat svého Pána (srv. *Mk 10,28*). Uvěřili slovům, jimiž on hlásal Boží království, přítomné a uskutečněné v jeho osobě (srv. *Lk 11,20*). Žili ve společenství s Ježíšem, který je vedl svým učením a předával jim nová pravidla života, podle nichž měli být po jeho smrti poznáni jako jeho učedníci (srv. *Jan 13,34–35*). Pro svou víru se vydali do celého světa, následovali příkaz zvěstovat evangelium všemu tvorstvu (srv. *Mk 16,15*) a nebojácně všem lidem hlásali radost ze zmrtvýchvstání, jehož byli věrnými svědky.

Pro svou víru utvořili učedníci první společenství, shromáždili se kolem učení apoštolů, v modlitbě a ve slavení eucharistie, a všechn svůj majetek dali k dispozici celému společenství, aby tak pomohli bratřím v nouzi (srv. *Sk 2,42–47*).

Pro svou víru obětovali mučedníci život a vydali svědectví o pravdě evangelia, která je proměnila a umožnila jim dosáhnout toho největšího daru lásky, schopnosti odpustit svým nepřátelům.

Pro svou víru zasvětili muži a ženy své životy Kristu, opustili všechno a rozhodli se pro život v prostotě evangelní poslušnosti, chudoby a čistoty, které jsou konkrétními znamenými čekání na Pána, jenž se neopozdí. Pro svou víru podnikali nesčetní křesťané kroky na podporu spravedlnosti, aby tak uvedli do praxe slovo svého Pána, jenž přišel hlásat osvobození utiskovaných a milostivé léto pro všechny (srv. *Lk 4,18–19*).

Pro svou víru vyznali muži a ženy všech věků a století, ti, jejichž jména jsou zapsána v knize života (srv. *Zj 7,9; 13,8*), jak krásné je následovat Pána Ježíše všude tam, kde byli povoláni vydávat svědectví o svém křesťanství: v rodině, na pracovišti, ve veřejném životě, při uplatnění svých jedinečných darů a ve službě, k níž byli povoláni.

Pro svou víru žijeme i my: vyznáváme-li, že Pán Ježíš je přítomný v našich životech i v dějinách.

14. Rok víry bude též dobrou příležitostí k intenzivnějšímu svědectví milosrdné lásky. Jak nám připomíná svatý Pavel: „Nyní trvá víra, naděje a láska, tato trojice. Ale největší z nich je láska“ (*I Kor 13,13*). Ještě silnějšími slovy, jež pro křesťany znamenala vždy veliký závazek, mluví svatý Jakub: „Co to pomůže, moji bratři, říká-li někdo, že má víru, ale nemá skutky? Může ho taková víra spasit? Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne: ‚Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se‘ – ale nedáte jim, co potřebují pro své tělo, co je jim to platné? Stejně tak je tomu i s vírou: když se neprojevuje skutky, je sama o sobě mrtvá. Ale někdo by mohl říci: ‚Ty máš víru a já mám skutky. Ukaž mi tu svou víru, která je beze skutků! Já ti však ze svých skutků mohu dokázat svou víru“ (*Jak 2,14–18*).

Víra bez lásky nevydává žádné ovoce, zatímco láska bez víry je pouhým sentimentem, trvale vydaným napospas pochybám. Víra a láska se navzájem potřebují tak, že jedna dovoluje druhé, aby se realizovala svým vlastním způsobem. Mnozí křesťané zasvěcují s láskou svůj život lidem osamoceným, stojícím na okraji či vyčleňovaným, a věnují se jim jako těm, kdo především vyžadují naši pozornost a jimž je nejvíce zapotřebí naší pomoci, neboť právě v nich se zrcadlí tvář samotného Krista. S pomocí víry můžeme zahlédnout tvář zmrtvýchvstalého Krista v těch, kdo vyžadují naši lásku. „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (*Mt 25,40*). Jsou to varovná slova, na něž nesmíme nikdy zapomenout, a zároveň je to trvalá výzva, abychom se odvděčili za lásku, s níž o nás Pán pečuje. Víra nás uschopňuje, abychom Krista poznali, a jeho láska nás vybízí, abychom mu sloužili všude tam, kde se on stává našim bližním na cestě

životem. Posilnění vírou tedy s nadějí upřeme svůj zrak na své působení ve světě a přitom očekávejme „nová nebesa a novou zemi, kde bude mít svůj domov spravedlnost“ (2 Petr 3,13; srv. Zj 21,1).

15. Když se svatý Pavel blížil ke konci svého života, prosil svého žáka Timoteje, aby „usiloval o víru“ (2 Tim 2,22) se stejnou vytrvalostí, s níž o ni usiloval, když byl ještě chlapcem (srv. 2 Tim 3,15). Cítíme, že tato výzva směřuje i ke každému z nás, abychom ve víře nezlenivěli. Je naším celoživotním společníkem, který nás uschopňuje, abychom stále novými očima vnímali úžasná díla, jež pro nás Bůh činí. Víra se soustředí na to, aby vnímala znamení času provázející soudobé dějiny, a každého z nás zavazuje, aby se stal živým znamením toho, že vzkříšený Pán je přítomen ve světě. Více než co jiného dnes svět potřebuje věrohodné svědectví těch, jejichž mysl i srdce jsou osvíceny Božím slovem a kteří jsou schopni otevírat srdce i mysl mnoha lidí toužících po Bohu a po pravém, nikdy nekončícím životě.

„Aby se slovo Páně dále šířilo a bylo přijímáno“ (2 Sol 3,1): kéž tento Rok víry znovu utvrdí náš vztah s Kristem Pánem, neboť jedině v něm se skrývá jistota, s níž můžeme hledět do budoucnosti, a záruka skutečné a trvalé lásky. Slova svatého apoštola Petra představují konečný pohled na víru: „A proto budete potom jásat, i když vás musí trápit teď ještě na krátký čas všelijaké zkoušky, aby se vyzkoušela vaše víra, vzácnější než pomíjející zlato, které přece bývá čištěno v ohni. Až se pak zjeví Ježíš Kristus, bude vám to ke chvále, slávě a cti. Toho milujete, ačkoli jste ho neviděli; v něho věříte, třebaže ho ještě nevidíte. Zato budete jásat v nevýslovné a zářivé radosti; až dosáhnete cíle své víry, totiž spásy duše“ (1 Petr 1,6–9). K životu křesťanů patří radost i utrpení. Kolik svatých žilo v samotě! Kolik věřících prochází i v dnešní době zkouškou Božího mlčení, ačkoliv by raději slyšeli jeho útěšný hlas! Životní zkoušky, jež nám pomáhají porozumět tajemství kříže a dávají nám podíl na utrpeních Kristových (srv. Kol 1,24), jsou předzvěstí radosti a naděje, k nimž víra směřuje: „Když jsem slabý, právě tehdy jsem silný“ (2 Kor 12,10). S nezvratnou jistotou věříme, že Pán Ježíš zvítězil nad zlem a smrtí. A s touto pevnou důvěrou se mu také svěřujeme: je přítomen mezi námi a přemáhá moc zla (srv. Lk 11,20). Církev, viditelné společenství jeho milosrdenství, pak trvá v něm jako znamení konečného smíření s Otcem.

Svěřme tento čas milosti Matce Boží, která byla nazvána „blahoslavená“, neboť „uvěřila“ (Lk 1,45).

Dáno v Římě u sv. Petra, 11. října roku 2011, v sedmém roce mého pontifikátu.

BENEDICTUS PP. XVI